

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU
Avocat, Direct. Contenc. B-pei
G-le a Țărei Românești

ALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea
de Drept, București

IOSEF G. COHEN
Avocat
membru Cons. legislativ

GR. CONDURATU
Fost Consilier la C. de Apel
București, Avocat

RÉNÉ DEMOGUE
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

V. DONGOROZ
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
Avocat

D. NEGULESCU
Profesor la Facultatea
de Drept, București

I. GR. PERIȚEANU
Avocat

C. SIPSOM
Profesor la Facultatea
de Drept, București

C. STOENOVICI
Dr. în Drept din Paris
Avocat

GR. TRANCU-IAȘI
Fost Ministru al Muncii
Avocat

Dr. ȘTEFAN LADAY
fost magistrat,
jurisconsult în Cluj

P. VASILESCU
Dr. în Drept din Paris
Avocat

AL. VELESCU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALBERT WAHL
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

Secretar de Redacție: **E. C. DECUSARA**, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LÉVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p.B-ci, Case Com. și Autorit. 1000 lei
" Avocați . . . . . 600 "
" Magistrati . . . . . 500 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ

In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artel No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

S U M A R

— *Schiță de Plan pentru organizarea învățământului juridic*, de d-l C. A. Spulber, Prof. la Facultatea de Drept din Cernăuți.

— *Subsolul și respectarea drepturilor anterior câștigate sub regimul noii legi a minelor*, de Valeriu Arsenescu, Dr. în Drept, Avocat.

JURISPRUDENȚA:

— Cas. s. I: *Eugenia și Dr. Schina cu Aurel Braier* (In ce condițiuni se poate instrăina o moșie dotată, pentru ca vânzarea moșiei să fie valabilă? Art. 32 și 148 legea agrară din 1921, cu o Notă de d-l avocat Alex. Mavroianu;

— Curtea de apel Târgu-Mureș: *G. Betoc cu Statul* (Dreptul Inaltei Curți de Casație de a se pronunța în materie de reabilitate, după disp. art. 586 și 587 pr. pen. ungară), cu o Notă de d-l Consilier Vl. Mavrodineanu;

— Judecătoria Ocol. Băilești-Dolj: *Elena C. M. Ilie cu S. și I. A. Grozavu* (Acțiune de restituire de dotă. Soț minor. Dacă tatăl care l'a asistat la primirea dotei, când s'a autentificat actul, poate fi obligat a răspunde de dota primită de fiul său? Competența Jud. de a Ocol a autentifica acte dotale. Dacă art. 718 alin. II pr. civ. este abrogat în mod tacit de art. 45 l. j. o. din 1908?), cu o Notă de d-l Corneliu Botez, Consilier la Curtea de Casație.

Apelul lansat de Comitetul pentru ridicarea statuei regretatului Prof. Alexandresco.

SCHIȚĂ de PLAN

pentru

Organizarea învățământului juridic ¹⁾

Fiecare din Facultățile de Drept e organizată pentru licență și pentru doctorat:

I) Învățământul pentru *licență* trebuie conceput profesional, mai ales astăzi când avem mare nevoie de magistrați, avocați, funcționari administrativi.

Pentru acest motiv, și fiindcă Dreptul este prin natura lui mai mult o artă decât o știință, învățământul

1) Prezentată, ca raport personal, Ministerului Instrucțiunii, care se ocupă în acest moment, cu elaborarea proiectului de lege pentru organizarea învățământului superior.

mântul pentru licență trebuie să fie mai mult practică decât teoretică.

Licența trebuie să dureze 4 ani:

a) fiindcă materiile Dreptului modern s'au înmulțit așa, că nu mai încap în numai 3 ani, fără riscul unei supraîncărcări a programului absolut desavantajoasă pentru asimilare;

b) se obține astfel o egalizare a duratei studiilor cu celelalte Facultăți, și prin aceasta se evită îngrădirea artificială (numai pentru că se cere timp mai puțin) a absolvenților de liceu la Drept;

c) și pentru motivul că pentru doctorat nu se va mai cere frecvența. (Vezi mai jos).

II) Învățământul pentru *doctorat* trebuie conceput erudiționist, adică mai mult ca o aprofundare doctrinală a Dreptului, de natură să contribuie la progresul acestei științe. Doctoratul nu trebuie înțeles cum e astăzi, când tinde să dubleze pur și simplu licența, ci ca un titlu de reală distincțiune, dacă nu de lux, acordat numai acolo unde dovedește aptitudinea științifică creatoare.

De aceea doctoratul nici nu trebuie cerut decât în acele puține profesii la care latura științifică prevalează, de ex. profesorilor universitari, membrilor consiliului legislativ și poate celor dela Curtea de Casație.

Pentru marele număr al profesioniștilor, care sunt chemați numai să aplice Dreptul, doctoratul e inutil; în schimb, pentru aceștia e nevoie de o licență solidă.

Doctoratul trebuie să fie organizat *extrașcolar*.

a) pentru că nu avem, și nu am putea avea pentru multă vreme, profesorii necesari, căci e un nonsens ceea ce se petrece astăzi, când cursurile aprofundate și comparate cum sunt cele dela doctorat, se fac de debutanți ai catedrei;

b) pentru că nu sunt studenți; doctoranții sunt tineri, cari grație licenței și din cauza greutăților vieții, și-au găsit deja câte un post, care-i împiedică de a frecuenta, așa că astăzi se fac cursuri la doctorat cu 3—4, cu 2; chiar cu un singur auditor!

c) ca consecință a stărilor dela a) și b) cheltuiala Statului e mare și inutilă. Bani cheltuiți cu doctoratul de astăzi trebuie să servească la întărirea licenței; căci e de preferat să avem numai licență dar bună, decât și licență și doctorat dar slabe.

Doctoratul va fi dat celui licențiat care va dovedi printr'un examen oral și în scris (detalii în regulament) o desăvârșită preparație într'o specialitate sau în cel mult, două. Pentru această preparație el e suficient orientat prin licența bună pe care a făcut-o; totuși el va sta în contact cât mai des cu profesorul de specialitate; mai ales va frecuenta seminarul acestuia, luând parte activă la lucrări, și își va prepara teza de doctorat în acest seminar, ascultând pe profesor, care îi va putea încredința uneori direcția lucrărilor seminarului.

In subsidiar: când adică s'ar menține sistemul de azi al doctoratului:

să funcționeze doctoratul numai la Facultatea de drept din Capitală.

a) pentru că e mai lesne a găsi 7—8 profesori apti pentru doctorat decât 28—32;

b) pentru că, concentrându-se din toată țara, vor fi mai mulți studenți cari să frecventeze cursurile;

c) pentru că cheltuielile vor fi mult mai reduse decât pentru patru doctorate;

d) pentru că o concentrare, și consequentul contact al studenților între ei, cum și cu mediul Capitalei nu poate fi decât în avanagiul unei omogenizări a mentalității fruntașilor de mâine ai societății.

e) pentru că mijloacele de studiu sunt mai abundente în Capitală.

Aceste motive sunt prea obiective pentru ca celelalte trei Facultăți — între care trebuie să rămână o perfectă egalitate de compunere — să opună vreo atingere de prestigiu.

MATERIA LICENȚEI

Planul studiilor la licență, adică distribuția cursurilor în cei patru ani de studiu, trebuie făcut așa încât cursul care nu presupune neapărat o preparație prin altele, să fie făcut înaintea acestora.

Astfel vor fi făcute în:

ANUL I

Drept roman;

Drept civil;

Economie socială și politică;

Statistică și finanțe;

Drept administrativ.

ANUL II

Drept roman;

Drept civil;

Drept și procedură penală;

Drept constituțional;

Procedură civilă.

ANUL III

Drept civil;

Drept comercial;

Drept internațional;

Istoria dreptului;

Filosofia dreptului.

ANUL IV

Seminarii pentru fiecare din materiile din primii 3 ani.

* * *

Unele din cursurile ce se fac astăzi trebuiesc desființate sau dislocate. Astfel:

1) *Enciclopedia Dreptului* (azi o catedră la București și una la Cernăuți), întrucât este și nu poate fi decât un studiu propedeutic (introduciv) al întregului învățământ juridic, e deja prea târziu colocat în anul întâi; nu are rost să te ocupi sumar de un lucru de care concomitent te ocupi și pe larg. Cursul acesta trebuie predat înainte de a se începe învățământul juridic propriu zis. *Enciclopedia Dreptului* nu poate fi deci făcută decât în anul ultim al liceului; și e nu numai logic așa, dar e și util, căci după această cunoștință sumară dar integrală a Dreptului, absolvenții vor avea puțința să vadă dacă el corespunde vocațiunii lor (astăzi se intră la Drept orbeste). Cei cari nu-l vor urma se vor fi ales cu instrucțiunea juridică elementară necesară oricărui cetățean.

Cursul își va păstra oarecum caracterul universitar; va fi făcut, acolo unde există centru universitar de un profesor al Facultății de Drept (se poate face economia de a se ține un singur curs pentru toate liceele din localitate). Acolo unde nu e centru universitar, cursul va fi făcut de un magistrat sau avocat din localitate (detalii pentru numire în Regulament). Important adică e, că acest curs să fie făcut de un specialist calificat (nu cum se face astăzi așa zisa „Instrucțiune civică”).

2) *Politica*, (azi o catedră la Cernăuți și două catedre la Cluj) trebuie înțeleasă ca un curs de educațiune civică de o potrivă necesară tuturor studenților, (ca o introducere practică la realitatea vieții sociale de mâine); ea trebuie să fie un curs comun, de ultimul an, al tuturor Facultăților. Altfel (cum e astăzi) acest curs nu ar fi decât o dublare în parte a Dreptului constituțional și administrativ, a Istoriei Dreptului și a Economiei sociale, deci inutil.

3) *Criminologia*, (azi o catedră la Cernăuți), este o imposibilitate fără laboratoriu și clinici, care la rândul le sunt o imposibilitate pentru bugetul nostru. De altfel chiar în străinătate sunt foarte rare (vezi de exemplu Institutul de studii penale aplicative de pe lângă Facultatea de drept din Roma).

Noțiuni teoretice de criminologie poate, și trebuie să dea profesorul de drept penal la acest curs.

4) *Medicina legală* (azi e conferință la Cernăuți) presupune mai întâi o preparație medicală și numai apoi pe cea juridică, cu alte cuvinte un medic se poate iniția suficient în dreptul penal pe când unui jurist îi va fi aproape imposibil să cunoască medicina suficient pentru a-și asimila medicina legală. De aceea cursul de medicină legală trebuie să fie un curs la Facultatea de medicină, iar nu la Facultatea de drept; cu atât mai mult acolo unde, ca la Cernăuți, nu există laboratorii și celelalte mijloace de practică necesară acestui curs, care e mai mult de clinică decât de catedră.

* * *

Se înțelege că profesorii dela catedrele desființate va trebui să fie transferați la licență, la catedre similare vacante sau dublând la aceste catedre.

DIDACTICA JURIDICA

La facerea programului cursurilor trebuie neapărat să se țină seamă de limitele capacității de recepțiune și de asimilare a creierului studentului. Este cert că mai mult de trei ore pe zi (în 6 zile pe săptămână) nu poate asculta cu folos un student (de altfel, nici un om).

Și apoi studentul are nevoie de încă mai mult timp pentru a studia el singur decât pentru a asculta. (De altfel nici profesorul nu ar putea face, dacă se menține la un nivel în adevăr academic, mai mult decât trei ore de curs pe săptămână).

De aceea nu încap într'un an mai mult de șase materii; este nimerit chiar să încapă numai *cinci* materii.

Astfel, fiecare din aceste cinci materii ar fi predate *trei ore* pe săptămână.

Cursul nu va dura nici odată mai mult *de o oră*. Această măsură e foarte importantă; este o elementară experiență, că după o oră atențiunea slăbește, dacă nu chiar se pierde așafel, că lecțiunea devine neeficăce, ba chiar o tortură.

* * *

Seminarile, se fac actualmente (dacă se fac) paralel cu cursul.

Acest sistem nu e eficaçe; fiindcă pe când teoria e susceptibilă de o expunere succesivă, realitatea practică care formează obiectul exercițiilor de seminar (spețe de procese, instituțiuni politice, administrative, judiciare, financiare, etc.) nu se pretează la așa ceva. Ea se prezintă în piese complexe care presupun pentru studiul și înțelegerea lor, cunoașterea întregii teorii respective și a celor înrudite.

Intr'un proces de ex. pot apare elemente din orice parte a dreptului și a procedurii. Intr'un document, chiar când e relativ la o anumite materie, apar fel de fel de alte elemente din alte materii, etc.

De aceea exercițiile practice trebuiesc făcute numai după ce a fost câștigată întreaga cunoștință teoretică, și nu numai în materia respectivă ci în

toate, căci ele sunt interferate ca părți ale unui tot, Dreptul.

De aci, în sistemul pe care îl prezint, colocarea seminariilor în al patrulea an de licență. Ele vor fi reprezentate fiecare prin 1 jum.—2 ore (aci e de remarcat că în deosebire de curs care e o expunere continuă, exercițiul practic poate și trebuie să dureze mai mult de o oră).

Pe lângă avantajul rezultând din faptul că studentul, posedând acum toată teoria, și a materiei respective și a celorlalte, înțelege bine lucrurile; se mai obține cu acest sistem posibilitatea unei recapitulări a materiilor la finele licenței. Asemenea repetiție sumară dar generală consolidează cunoștințele, avantajul inapreciabil.

În orice caz, seminarul — fie în sistemul ce propun, fie paralel cursului, — *este o condițiune de bază a învățământului juridic*. El trebuie să fie făcut obligator și pentru profesori și pentru studenți.

Insuficiența notorie a licențiaților de astăzi nu se explică altfel decât prin lipsa de seminarii (cari se fac azi numai ici și colo).

Adeseori însă profesorii nu sunt în măsură să facă seminarii propriu zise, fiind ei înșiși mai mult teoreticieni;

De aceea propun ca seminariile să poată fi făcute și de *practicieni specialiști*: magistrați, avocați, funcționari administrativi, de Bănci, etc. (Detalii în regulament).

PROFESORII

Nimeni nu poate fi profesor, dacă nu a început prin a fi docent, adică:

Docentura servește ca stagiu pentru profesorat.

Docentul trebuie să fie doctor în specialitate, și să aibă vârsta de cel puțin 30 de ani (pentru a fi avut puțința să cunoască viața, în general și în specialitatea lui).

Doctorul care vrea să se abiliteze docent trebuie să treacă un examen înaintea unei comisii compusă din specialiștii Facultății (detalii în regulament).

Docentul va fi ajutorul profesorului de specialitate. Va lucra, sub direcția acestuia, *obligator și pentru el și pentru profesor*. Mai ales în seminarul respectiv, unde va asista pe profesor sau va conduce în lipsa acestuia. Va suplini pe profesor la curs în caz de absență (detalii în regulament).

După minimum trei ani de asemenea activitate, certificată de profesor și de decan, docentul va fi de drept numit profesor la catedra ce ar deveni vacantă la Facultatea unde a lucrat sau la una similară dela altă Facultate.

ADMINISTRAȚIA FACULTĂȚII

La 1 Octomvrie (data începerei anului școlar) al fiecărui an, în mod automat, decanatul va fi preluat de un profesor (în ordinea vechimei):

a) fiindcă pentru asemenea sarcină și asemenea cinste e deopotrivă calificat fiecare profesor.

b) se evită fricțiunile la care dă naștere alegerea ; se evită și combinațiuni politice.

Decanul reprezintă Facultatea și administrează singur fondurile ei.

Profesorii sunt neapărat obligați a lua parte la sedințele de consiliu ; în sensul că profesorul care a fost împiedicat de a asista, va fi obligat, sub sancțiuni disciplinare, de a-și da în scris părerea asupra cestiunilor făcute la ordinea zilei, în termen de cinci zile (detalii în regulament).

C. A. SPULBER

Profesor la Facultatea de Drept din Cernăuți

SUBSOLUL

și

Respectarea drepturilor anterior câștigate sub regimul noiei legi a minelor

Sub noul regim juridic, căruia este supus subsolul întregii țări, instituit prin art. 19 din Constituția din 28 Martie 1923 și organizat prin legea minelor din 4 Iulie 1924, Statul este proprietar al zăcămintelor miniere și al tuturor celorlalte bogății ale acestui subsol, cu excepția numai a depozitelor de roci comune, carierilor de materiale de construcție și depozitelor de turbă, care aparțin proprietarului suprafeții.

Trecerea proprietății acestor bunuri subterane din patrimoniul persoanelor cărora ea le aparține înaintea promulgării noiei Constituții, în patrimoniul Statului, constituie o expropriere.

Exproprierea acestor bunuri, în folosul Statului, s'a efectuat fără ca proprietarilor expropriați sau oricăror alți deținători de drepturi constituite anterior asupra acestor bunuri să li se acorde vre-o despăgubire. Atât proprietarilor expropriați cât și celorlalți deținători de orice fel de drepturi constituite asupra acestor bunuri expropriate le sunt însă respectate drepturile câștigate, în anume condiții și într-o anume măsură.

Constituția, în art. 19, fără să declare respectate drepturile câștigate asupra bunurilor subterane expropriate și fără să prevadă anume norme și condiții pentru respectarea acestor drepturi, declară numai, că aceste drepturi „vor fi ținute în seamă întrucât ele corespund unei valorificări a subsolului, după distincțiile ce se vor face în legea specială“, precizând, în ce privește concesiunile de drepturi de exploatare minieră, contracte conform legilor în vigoare la data promulgării ei și exploatarea făcute de proprietari, existente la aceiaș dată, că vor fi respectate, cele dintâi pentru durata pentru care au fost contractate, cele din urmă cât timp proprietarii vor continua exploatarea, însă, atât cele dintâi, cât și cele din urmă, pentru o durată, care nu va putea fi mai mare decât cinci-zece de ani dela promulgarea ei și pe care legea specială o va determina.

Din analizarea principiilor declarate de Constituție, în art. 19, privitoare la respectarea drepturilor câștigate, rezultă, că legiuitorul ordinar, care va dezvoltă aceste principii și va organiza aplicarea lor, fiind ținut să respecte concesiunile de drepturi de exploatare și exploatarea proprietarilor și să determine maximul duratei, pentru care aceste drepturi sunt respectate, are facultatea deplină de a respecta sau nu și celelalte drepturi câștigate asupra subsolului minier, după cum ea le va considera sau nu ca fiind corespunzătoare unei valorificări a subsolului și de asemenea de a stabili condițiile și determină măsura respectării, atât a drepturilor ce-i este impus să le respecte, cât și a celor pe care el le va mai respecta.

Legea minelor din 4 Iulie 1924 organizează respectarea drepturilor câștigate în partea sa a treia sub titlul : „Respectarea și validarea drepturilor câștigate“.

Dispozițiile din această parte a legii minelor, din cauza lipsei de ordine în rânduirea materiei, a confuziunilor și contrazicerilor frecvente, a nesoluționării unor anume chestiuni în directă legătură cu scopul lor și mai ales a neținerii în seamă a unora dintre principiile fundamentale de drept, pe care se întemeiază respectarea drepturilor câștigate, sunt susceptibile de cea mai aspră critică. În studiul de față ne vom mărgini, însă, să analizăm aceste dispoziții ale legii minelor, de lege lata, cu singurul scop, ca prin interpretare, să stabilim: 1) Care sunt drepturile câștigate anterior, care, sub regimul noiei legi, sunt respectate; 2) Care sunt condițiile pe care aceste drepturi trebuie să le satisfacă pentru a fi respectate; 3) Care este măsura respectării acestor drepturi.

1. Drepturile anterior câștigate care sunt respectate

În dispozițiile sale privitoare la drepturile câștigate legea minelor nu stabilește o regulă generală pentru respectarea acestor drepturi. Ea nu arată expres, care sunt drepturile câștigate, pe care le respectă, nici pe cele pe care le-ar excepta; în art. 235, al. I, ea stabilește însă, că vor fi recunoscute și validate după normele și condițiile pe care le determină „drepturile de orice natură, care intră în prevederile ei și care sunt dobândite în diferitele ținuturi ale României, anterior promulgării Constituției din 28 Martie 1923, în orice mod și prin orice act cu dată certă“, iar în art. 236 al. I, obligă pe titularii acestor drepturi, să ceară recunoașterea și validarea lor într'un anume termen, sub sancțiunea desființării lor, prevăzută de art. 235 al. 5.

Deoarece legea nu dispune nimic privitor la respectarea drepturilor câștigate, care n'ar fi susceptibile de a fi calificate ca drepturi care intră în prevederile ei, printre drepturile calificate ca atare de art. 235 și 236 pot fi înțelese fie — lato sensu — toate drepturile de orice natură privitoare la bunu-

rile miniere, care cad sub regimul ei, fie — stricto sensu — numai acelea dintre aceste drepturi privitor la care ea dispune în special. Așa dar, după cum am dà acestei calificări a drepturilor supuse recunoașterii și validării de către art. 235 o interpretare mai largă sau mai restrânsă, am putea decide, fie că toate drepturile de orice natură câștigate anterior asupra bunurilor miniere, supuse regimului legii, sunt supuse recunoașterii și validării și deci că toate aceste drepturi nu vor fi respectate decât dacă vor fi recunoscute și validate în condițiile și după normele stabilite de lege, fie că acelea dintre aceste drepturi, care n'ar fi susceptibile de acea calificare, neputând fi recunoscute și validate, nu vor fi nici respectate.

Afirmăm însă dela început, în speranța, că această afirmație anticipată, va fi suficient justificată prin argumentele ce vom aduce mai jos în susținerea ei, că atât art. 235 cât și art. 236 nu sunt privitoare decât la anume categorii de drepturi câștigate asupra bunurilor subterane și că ele dispun numai în privința respectării acestora, soarta celorlalte drepturi câștigate asupra aceluiaș fel de bunuri, ne cuprinse în categoriile de drepturi la care sunt privitoare aceste texte, trebuind să fie căutată în afară de dispozițiile lor.

Pentru a putea stabili care sunt drepturile câștigate pe care legea minelor le respectă, este necesar să precizăm, care sunt drepturile câștigate respectate de ea în regulă generală, dacă la această regulă generală sunt excepții și în cazul afirmativ, care sunt aceste excepții și care sunt drepturile la care ele sunt privitoare.

Potrivit regulii de drept comun, a neretroactivității legilor, toate drepturile valabil dobândite sub regimul legilor vechi sunt respectate sub regimul legii noi, dacă și întrucât aceasta nu dispune contrariu.

Redactarea textului primului alineat al articolului 235, reprodus mai sus, este defectoasă. În acest text sunt confundate condițiile pe care drepturile câștigate, dacă le îndeplinesc sunt supuse recunoașterii și validării și condițiile cerute acestor drepturi pentru a putea fi recunoscute și validate. Distingând între aceste două feluri de condiții prevăzute de art. 235 al. I, sensul acestui text nu poate fi decât următorul: Drepturile de orice natură, care intră în prevederile acestei legi, dobândite în diferitele ținuturi ale României, anterior promulgării Constituției, în orice mod și prin orice act, vor fi recunoscute și validate dacă actele prin care sunt dobândite au date certe și dacă întrunesc și celelalte condiții cerute de lege.

În vederea scopului acestui capitol, nu este necesar să ne ocupăm aci decât de condițiile, pe care drepturile câștigate îndeplindu-le, fac ca aceste drepturi, să cadă sub prevederile art. 235 alin. I și 236 alin. I, de condițiile, pe care aceste drepturi

trebuie să le satisfacă, pentru a fi recunoscute și validate, rămânând să ne ocupăm în capitolul următor.

Pentru ca din textul art. 235 alin. I, al cărui înțeles l'am formulat mai sus, să putem scoate definiția drepturilor câștigate supuse recunoașterii și validării, trebuie să explicăm, mai întâi, ce se înțelege prin drepturi de orice natură care intră în prevederile legii minelor și prin drepturi dobândite în diferitele ținuturi ale României.

Posibilitatea, de a enumera drepturile, care intră în prevederile legii minelor, pare foarte dificilă, de oarece, în afară de drepturile pe care această lege le organizează în special, ea mai dispune întâmplător și privitor la alte drepturi privitoare la bunurile subterane sau la valorificarea acestora și chiar la alte drepturi care sunt în legătură cu cele dintâi numai prin exercitarea lor. Față cu denumirea de „drepturi care intră în prevederile acestei legi“, cu care legea vrea să desemneze pe acelea dintre drepturile câștigate, care sunt supuse recunoașterii și validării, ar putea fi considerate, după cum am arătat deja, ea intrând în prevederile legii minelor și deci ea fiind supuse recunoașterii și validării, numai drepturile pe care ea le organizează în special, după cum ar putea fi considerate ca atare și toate celelalte drepturi de orice natură, care poartă asupra bunurilor subterane, supuse regimului legii minelor, sau care ar rezulta din exercitarea acestora.

Dacă ținem însă seamă, că legea minelor organizează o serie de drepturi privitoare la bunurile subterane și anume, dreptul de proprietate minieră și toate celelalte drepturi care oferă facultatea de a explora și exploata aceste bunuri, dispunând în special în privința naturii lor juridice și a modului lor de dobândire, de exercitare și de stingere, trebuie să presupunem, că vorbind despre drepturile care intră în prevederile ei, ea înțelege prin atari drepturi numai pe acelea, pe care ea le organizează în special.

Această presupunere este, de altfel, justificată deplin prin împrejurarea, că însăși legea, în art. 241 și următorii, arătând deosebit condițiile în care pot fi recunoscute și validate diferitele drepturi, care intră în prevederile art. 235, se ocupă în special numai de condițiile respectării și validării drepturilor de explorare și exploatare, rezultând din proprietate, din permisele de exploatare și din concesiunile de exploatare.

La aceste drepturi de care legea se ocupă în special în art. 241 și următorii, pentru a completa enumerarea drepturilor care intră în prevederile art. 235, adică enumerarea drepturilor supuse recunoașterii și validării, trebuie să adăugăm drepturile de explorare și exploatare rezultând din uzufruct și din posesia cu titlul de proprietar.

În adevăr, drepturile rezultând din uzufruct, în cazul în care acesta acordă și dreptul de explorare și exploatare a subsolului, din punctul de vedere al

valabilității lor față cu legea minelor, au o condiție identică cu acelea care rezultă din proprietate; iar facultatea pe care posesorul cu titlul de proprietar o are de a explora și exploata subsolul fondului ce posedă cu acest titlu sau de a dispune de acest subsol cași când el ar exercita un drept propriu al său, atât timp cât posesorul se comportă ca adevărat proprietar și titlul său nu este contestat, este legal presupusă ca fiind un drept cert, a cărui condiție, din punctul de vedere al valabilității lui față cu legea minelor, este identică cu aceea a drepturilor proprietarilor.

Dintre toate aceste drepturi, legea supune recunoașterii și validării pe acelea care, după expresia ei „sunt dobândite în diferitele ținuturi ale României, înainte de promulgarea Constituției din 28 Martie 1923”. Interpretarea literală a acestei dispoziții ar duce la concluzia, că asemenea drepturi, deși ar întruni condițiile cerute de art. 235, dacă ar fi dobândite în afară de cuprinsul României, adică prin convenții încheiate în străinătate, n’ar putea fi recunoscute și validate. Desigur, însă, că legea a înțeles prin drepturi dobândite în diferitele ținuturi ale României, drepturile dobândite asupra bunurilor miniere aflate în cuprinsul acestor ținuturi, indiferent dacă ele au fost dobândite în România sau aiurea, din punctul de vedere al legii fiind indiferent locul unde aceste drepturi au fost dobândite și în intențiunea ei nefiind de a exclude dela recunoaștere și validare drepturile care ar fi dobândite în străinătate.

În felul ei de a se exprima, legea a vrut numai, să accentueze, că dispozițiile ei privitoare la recunoașterea și validarea drepturilor câștigate, privesc toate drepturile de natura celor despre care ea vorbește, privitoare la bunurile miniere din oricare dintre ținuturile României, pentru a nu rămâne nici o îndoială, că sunt supuse prevederilor ei și drepturile de acest fel, privitoare la bunuri miniere situate în ținuturile, care au aparținut altor State și care pot fi dobândite sub regimul juridic al Statelor respective.

În urma acestor explicații, drepturile care intră în prevederile legii minelor și în privința cărora dispun art. 235 alin. I și art. 236 alin. I pot fi definite: Drepturile de orice natură care intră în prevederile legii minelor, privitoare la bunuri miniere din toate ținuturile României și care acordă facultatea de a explora sau exploata aceste bunuri, dobândite înainte de promulgarea Constituției din 28 Martie 1923, în orice mod și prin orice act.

Această definiție fiind stabilită, putem preciza, că, în regulă generală, numai drepturile câștigate care pot forma obiectul acestei definiții sunt supuse recunoașterii și validării, deci că numai aceste drepturi sunt respectate sub condiția de a fi recunoscute și validate.

La această regulă generală sunt însă excepții po-

trivit cărora, unele categorii de drepturi, deși cad sub prevederile art. 235 alin. I, putând forma obiectul definiției date mai sus drepturilor respectate sub condiția de a fi recunoscute și validate, sunt totuși respectate, fără a mai fi supuse acestor formalități.

O primă excepție la această regulă generală este stabilită de art. 235 alin. ultim, potrivit căreia drepturile privitoare la bitumine, care au fost consolidate sau a căror consolidare s’a cerut înainte de promulgarea legii minelor, conform legii consolidărilor, sunt scutite de obligația de a fi recunoscute și validate, dacă îndeplinesc condiția stabilită de art. 235 sub punctul b.

Consolidarea acestor drepturi, — fie că a fost obținută înainte de promulgarea legii minelor, fie că a fost obținută după această dată, dar, fiind cerută anterior, produce efecte dela data la care a fost cerută — având autoritate de lucru judecat „erga omnes” și efectul său fiind în ambele cazuri anterior legii minelor, este evident, că este opozabilă și Statului, care nu mai poate desființa drepturile consolidate, chiar dacă ele n’ar îndeplini unele dintre condițiile cerute pentru recunoaștere și validare, care n’au fost cerute și pentru consolidarea lor. Consolidarea acestor drepturi valorează, așa dar, față de Stat, recunoaștere și validare însă numai dacă aceste drepturi satisfac condiția din art. 235 punctul b., de care ne vom ocupa ulterior.

O a doua excepție la această regulă generală este stabilită de art. 259 potrivit căruia „drepturile obținute dela Stat prin contracte speciale pentru valorificarea bunurilor lui miniere, care au forma și caracterul unei concesiuni instituite în baza legilor și regulamentelor în vigoare la data obținerii acestor drepturi, se pun în situația concesiunilor acordate conform legii de față”.

Toate drepturile care intră în prevederile art. 259, fiind de natura celor care am arătat că sunt respectate sub condiția de a fi recunoscute și validate, pentru a fi respectate, potrivit regulii generale, ar trebui să fie recunoscute și validate în condițiile art. 235 și 236. Prin efectul dispozițiilor art. 259 reproduse mai sus, aceste drepturi sunt însă respectate, fără ca pentru aceasta să mai fie necesară recunoașterea și validarea lor, ele fiind puse de drept în condiția drepturilor dobândite valabil pe baza noii legi.

Această excepție are de scop să valideze toate concesiunile de drepturi de exploatare minieră acordate de Stat anterior noii legi a minelor asupra bunurilor miniere din subsolul proprietăților sale, care, dacă ar fi rămas supuse regulii generale, ar fi putut fi desființate, neputând fi recunoscute și validate din cauză că n’ar îndeplini anume condiții, dintre cele care, vom vedea, că sunt cerute pentru recunoaștere și validare.

Această regulă generală și aceste excepții fiind stabilite, am arătat, care sunt drepturile câștigate

asupra bunurilor miniere, sub regimul juridic minier anterior Constituției din 28 Martie 1923, care nu sunt respectate sub regimul noii legi a minelor decât conform dispozițiilor art. 235 alin. I și 236 alin. II, adică decât dacă vor fi recunoscute și validate în condițiile prevăzute de aceste texte și am arătat de asemenea care dintre aceste drepturi sunt exceptate dela aplicarea acestei reguli.

Toate celelalte drepturi câștigate asupra bunurilor miniere, sub regimul juridic minier anterior Constituției din 28 Martie 1923, care nu sunt cuprinse în definiția drepturilor respectate sub condiția recunoașterii și validării lor potrivit dispozițiilor art. 235 alin. I și art. 236 alin. I, oricare ar fi natura lor și modul în care ele au fost dobândite, sunt respectate sub regimul noii legi a minelor, potrivit regulilor de respectare a drepturilor câștigate, din dreptul comun.

Am arătat încă dela început, că respectarea acestor drepturi rezultă per a contrario din dispozițiile art. 235 alin. I și 236 alin. I, care respectă drepturile care cuprind facultatea de a explora și exploata subsolul, cu condiția ca aceste drepturi să fie recunoscute și validate după normele și în condițiile prevăzute de lege, așa încât rămâne înțeles, că toate celelalte drepturi decât cele care cad sub aplicarea acestor texte, sunt respectate fără a fi supuse acestei condiții.

La această regulă generală de respectare a drepturilor câștigate, care nu cad sub aplicarea art. 235 alin. I și 236 alin. I, art. 236 alin. II stabilește o excepție, potrivit căreia toate contractele, prin care s'au dobândit, fie dela Stat, fie dela particulari, drepturi privitoare atât la utilizarea produselor miniere brute sau transformate, a produselor secundare rezultate din procedee de industrializare minieră sau de altă natură, cât și la transportul, desfacerea și punerea în valoare a produselor miniere care cad sub prevederile legii, nu sunt respectate, decât sub condiția recunoașterii și validării lor, ca și drepturile, care cad sub aplicarea art. 235 alin. I și 236 alin. I, deși nici unul dintre aceste drepturi nu este de natura acelorora în privința cărora dispun aceste texte.

Din coroborarea tuturor regulilor stabilite mai sunt, rezultă, că în regulă generală, toate drepturile câștigate asupra subsolului sub regimul juridic al acestuia, anterior Constituției din 28 Martie 1923, sunt respectate sub regimul noii legi a minelor, în condițiile stabilite de dreptul comun pentru respectarea drepturilor câștigate și că numai unele dintre aceste drepturi și anume acelea în privința cărora dispun art. 235 și 236 din legea minelor, nu sunt respectate decât cu condiția de a fi recunoscute și validate potrivit dispozițiilor speciale ale acestei legi, cu excepția celor prevăzute în art. 235 alin. 6 și în art. 259.

Legea minelor în dispozițiile sale privitoare la re-

cunoașterea și validarea drepturilor câștigate nu stabilește, așa dar, decât excepții la regulile de respectare a drepturilor câștigate din dreptul comun, excepții care nu pot fi aplicabile decât drepturilor pe care legea minelor în mod special le supune lor.

Respectarea în general a tuturor drepturilor câștigate asupra subsolului, cu excepțiile arătate în privința acelorora dintre aceste drepturi care conferă fie însăși proprietatea subsolului, fie numai dreptul de a-l explora și exploata și în privința acelorora care sunt enumerate în art. 236 alin. II, rezultă de altfel din spiritul și economia generală a noului regim minier instituit prin noua Constituție și prin legea minelor, sub care, față de drepturile anterior câștigate, legea nouă nu are alt interes decât de a concilia exercitarea acelorora dintre aceste drepturi câștigate, a căror exercitare ar constitui o contradicție a principiilor și normelor pe care noul regim întemeiază proprietatea minieră și modalitățile de valorificare a subsolului, cu aplicarea acestor principii și norme. Atât în ce privește proprietatea subsolului cât și în ce privește modalitățile de valorificare a acestui subsol, acest interes al legii noi este satisfăcut mai întâi prin aceea că, proprietatea subsolului fiind trecută în patrimoniul Statului, drepturile constituite anterior asupra acestui subsol, care cuprind facultatea de a explora sau exploata substanțele miniere, sunt respectate numai în anume condiții prin care se stabilește, atât în vederea aplicării noului regim al proprietății subsolului, cât și în vederea aplicării noului regim de punere în valoare a bogățiilor miniere, un regim de tranziție, care face posibilă intrarea în funcțiune, cât mai grabnic, a noului regim minier și lichidarea tuturor drepturilor anterior dobândite în modul în care legea socotește că interesele titularilor acestor drepturi sunt cât mai puțin prejudiciate și apoi, prin aceea că, atât drepturile câștigate ale proprietarilor expropriați, cât și drepturile câștigate ale altor titulari de drepturi de explorare sau exploatare minieră, a căror exercitare legea o socotește ca dăunătoare aplicării noului regim, sunt supuse recunoașterii și validării, pentruca în acest mod să se ajungă la respectarea acelorora dintre aceste drepturi, care întrunesc condițiile cerute de lege și la desființarea celorlalte.

Așa fiind, este bine înțeles, că dacă legea nu dispune nimic în privința drepturilor câștigate pe care nu le supune recunoașterii și validării, din această tăcere a ei, nu rezultă desființarea acestor drepturi, ci tocmai respectarea lor necondiționată de recunoaștere și validare, de oarece aceste drepturi, atât prin natura cât și prin exercitarea lor, nu sunt în contradicție cu principiile noului regim și nu împiedică întru nimic aplicarea lui.

Respectarea după normele de mai sus a drepturilor câștigate asupra bunurilor subterane anterior Constituției din 28 Martie 1923, duce la consecința,

că proprietatea acestor bunuri, potrivit articolului 19 din această Constituție, a trecut în patrimoniul Statului grevată atât de drepturile anterior câștigate asupra lor, care nu intră în prevederile art. 235 și 236 din legea minelor, cât și de drepturile care, intrând în prevederile acestor texte, vor fi recunoscute și validate potrivit dispozițiilor speciale ale legii.

Dr. VALERIU ARSENESCU

Avocat

Câmpina, 2 Aprilie 1925.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 17 Noembrie 1924

Președinția d-lui EM. MICLESCU, Președinte

Eugenia și Dr. C. Schina cu Aurel Braer

Decizia No. 2066

Legea agrară. — Imobil dotal. In ce condițiuni se poate înstrăina, pentru ca vânzarea moșiei să fie valabilă? Art. 32, 148 legea agrară din Iunie 1921.

Simpla ofertă făcută Cassei Centrale conform art. 32 legea agrară neurmătată și de cumpărarea moșiei de către Stat, nu este suficientă pentru a se putea vinde o moșie dotală în modul excepțional arătat de art. 148, legea agrară, fiindcă această formalitate este absolut necesară a o îndeplini toți proprietarii, cari vor să vândă moșii mai mari de 50 ha., pentru ca Statul să-și poată exercita dreptul de preemțiune.

Prezintă recurenții asistați de d. avocat M. Djuvara și intimatul de d-ra avocat Paximade.

Procedura completă.

S'a citit raportul făcut de d. Cons. D. Florescu.

S'au ascultat d-nii avocați ai părților în susținerea și combaterea motivelor de recurs cerând și cheltuieli.

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Eugenia Dr. C. Schina și Dr. C. Schina personal și ca soț pentru autorizare în contra deciziei Nr. 150-923 a Curței de Apel Craiova s. II-a dată în procesul cu Aurel Braer.

Văzând motivul al doilea de recurs în cuprinderea următoare:

„Violarea art. 1252 și 1253 cod. civ. și art. 148 din legea agrară.

„Am cerut înaintea Trib. Dolj s. I-a autorizație de a vinde moșia dotală Horezu-Poenari-Dolj, în întindere de 203 ha. și Trib., prin încheierea din Aprilie 1922, ne-a dat această autorizație. Deoarece această autorizație ne-a fost dată pe baza art. 148 legea agrară care nu-și avea aplicația în speță am făcut apel cerând infirmarea jurnalului conform art. 104 pr. civ.,

„Curtea a respins apelul violând art. 1252 și 1253 cod. civ., întrucât prin actul dotal nu era permisă înstrăinarea, pentru a intra în excepția prevăzută de art. 1252 cod. civ. și pe de altă parte, nu ne găseam nici în excepțiile prevăzute de art. 1253 cod. civ. în număr de cinci.

„De asemenea art. 148 legea agrară din Iulie 1921 nu derogă dela principiul fundamental al inalienabilității dotei decât în caz de vânzare față de Cassa centrală a improprietății cum rezultă din următoarele considerațiuni:

„1) Principiul general al legii agrare care are de scop improprietărea sătenilor și înlesnirea trecerii pământurilor în proprietatea lor, prin intermediul Cassei Centrale.

„2) Sistemul de interpretare restrictiv ce se impune în speță,

întrucât este o excepție dela principiul inalienabilității dotei cuprins într-o lege specială cu un scop special al avantajării sătenilor, nu al particularilor.

„3) Argumente de text cari rees din faptul că art. 148 se află în continuarea art. 147 din care se permite Cassei Centrale să cumpere terenuri rămase particularilor în scop de a le revinde sătenilor, argument de text ce reese din comparația art. 32 legea agrară prin care se prevăd formalități de motivare prealabilă ce trebuie făcută Cassei Centrale în caz de vindere a terenurilor cultivabile, formalități de cari sunt dispensate femeile dotale, minorii, etc. prevăzuți în art. 148 legea agrară (fără nici o altă formalitate) tocmai pentru că intenția legiuitorului a fost de a introduce această excepție numai pentru vânzările față de Cassa Centrală și de aceea nu-și mai aveau rostul îndeplinirea formalităților prevăzute în art. 32 legea agrară.

„Argumentul Curței prin care arată că în cazul interpretărei noastre ar însemna că incapabili ar fi desavantajați, nu este fundat deoarece și față de dispozițiile codului civil incapabil sunt desavantajați, nepermițându-se înstrăinarea decât în anumite cazuri și cu anumite formalități”.

Având în vedere deciziunea atacată din care rezultă: Că recurenții Eugenia C. Schina și Dr. C. Schina s'au adresat Tribunalului Dolj s. III-a cerând să fie autorizați să vândă de bună voie oricărei persoane, porțiunea lor indiviză din moșia, proprietate dotală Horezu-Poenari, rămasă neexpropriată, cu prețul de 700.000 lei ce urmă să fie consemnat la Cassa de Depuneri.

Că după ce Tribunalul întemeindu-se pe dispozițiunile art. 148 legea reformei agrare din vechiul regat, a admis cererea și a acordat autorizația solicitată prin jurnalul Nr. 4853-923, recurenții au făcut apel în contra jurnalului Tribunalului, arătând că el este contrar art. 148 din legea agrară, cumpărătorul intimatul Aurel Braer, neîndeplinind condițiunile prevăzute de acest text.

Că Curtea de fond a respins apelul motivând că prin dispozițiunile art. 148 din legea agrară, derogându-se dela regulile înscrise în art. 403 și 1253 din c. civ. s'a prevăzut posibilitatea înstrăinării prin buna învoială a proprietăților rurale ale minorilor și a celor supuse regimului dotal, fără a se pune vre-o condițiune cu privire la calitatea cumpărătorului.

Că art. 32 și 147 din aceeași lege nu au alt efect—zice Curtea de fond—decât a obliga pe proprietari să ofere în prealabil Cassei Centrale a improprietății terenurile ce vor să vândă pentru a se exercita eventual dreptul de preemțiune al Statului.

Având în vedere motivul de recurs mai sus produs prin care se critică soluțiunea Curței de fond, susținându-se că ar fi violat dispozițiunile art. 1252 și 1254 c. civ. deoarece prin contractul de căsătorie al recurenților nu se permisese vânzarea imobilului dotal și nici nu era în speță vreunul din cazurile excepționale de înstrăinarea imobilelor dotale prevăzute de art. 1253 c. civ.

Că de asemenea s'ar fi violat și dispozițiunile art. 148 legea agrară, dispozițiuni în virtutea cărora nu s'ar putea derogă dela principiul fundamental al inalienabilității dotei decât în caz de vânzare către Cassa Centrală a improprietății. Că o atare restrângere a aplicațiunei dispozițiunilor derogatorii din art. 148 ar rezultă din tendința generală a legii agrare de a înlesni trecerea pământurilor în proprietatea sătenilor prin intermediul Cassei Centrale; din interpretarea restrictivă impusă de caracterul excepțional al acestei derogări, cum și din

faptul că art. 148 nu ar fi decât o continuare a art. 147, care vorbește tocmai despre cumpărarea de către Cassa Centrală a împrumutării a terenurilor rămase proprietarilor în scopul de a le revinde sătenilor.

Considerând că, legiuitorul agrar din 1921 pentru a da o cât mai largă soluționare problemei împrumutării sătenilor a căutat ca pe lângă rezultatele obținute prin aplicarea principiului excepțional al exproprierii, admis numai în o anumite măsură și condițiuni, să înlesnească creșterea și sporirea proprietății țărănești favorizând trecerea prin vânzare de bună voie a pământului rural în proprietatea sătenilor.

Că în îndeplinirea acestui scop legiuitorul după ce prevede în art. 147 că Cassa Centrală a împrumutării este în drept ca pentru a revinde cultivatorilor de pământ, să cumpere porțiunile de teren rămase pe seama proprietarului, apoi prin art. următor 148 dispune că prin derogare dela art. 1252 și 1253 c. civ. toate proprietățile rurale ale minorilor, precum și cele supuse regimului dotal, pot fi înstrăinate prin bună învoială fără altă formalitate decât încuviințarea Tribunalului.

Considerând că principiul neînstrăinării averii dotale din art. 1252 și 1253 c. civ. a fost introdus de legiuitor pentru a se ocroti interesele familiei, interese cari privesc și sunt de ordine publică.

Că aceasta fiind natura principiului alienabilității, derogarea cuprinsă în art. 148 din legea agrară nu s'a putut face decât pentru acest scop esențial, al legii agrare al creșterii și sporirii proprietății țărănești, scop a cărui realizare privește deasemenea și într-o măsură mai mare ordinea publică și înseși interesele superioare ale Statului.

Considerând, dar, că întrucât vânzarea către țărani cultivatori de pământ făcută prin intermediul Cassei Centrale conform art. 147, justifică derogarea cuprinsă în art. 148, rezultă de aci că simpla ofertă făcută Cassei Centrale conform art. 32 din legea agrară și neurmată de cumpărarea moșiei de către Stat, nu este suficientă pentru a se putea vinde o moșie dotală în modul excepțional indicat de art. 148, fiind de altfel oferta în chestiune o formalitate pe care trebuie să o îndeplinească fără distincție toți proprietarii cari vor să vândă moși mai mari de 50 hectare.

Că, deci, în speța de față neținând seamă Curtea de fond de această condiție, sub care se poate vinde o moșie dotală în modul excepțional indicat de art. 148, a dat dispozițiilor acestui text o extenziune ce depășește rațiunea pentru care le-a prevăzut legiuitorul, violând astfel legea.

Că în consecință recursul cată a fi admis și a se casă cu trimitere deciziunea atacată, fiind de prisos a se mai examina și celelalte motive de recurs.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul și casează, etc.

NOTA. — Interpretarea dată de sec. I a Inaltei Curți de Casație spiritului legii pentru reforma agrară din 1921 și în special interpretarea art. 148 din această lege, prin decizia ce publicăm mai sus, ni se pare fundamental greșită.

ISTORIC. — Soții Schina, proprietari dotali asupra părții indivize din moșia Horezu Poenari din jud. Dolj, rămasă neexpropriată, s'au adresat trib. Dolj s. III-a, cerând autorizarea să o vândă prin bună învoială oricărei persoane, pe prețul de

700.000, preț ce în urmă trebuia a se consemna la Cassa de depuneri și consemnațiuni.

Tribunalul, după ce a observat că formațiunile prevăzute în legea reformei agrare din vechiul regat (legea Garotlid) au fost îndeplinite, (art. 32) conform dispozițiilor categorice a art. 148 din menționata lege, a admis cererea și a acordat autorizarea solicitată.

În contra juralului de admitere mai târziu soții Schina făcând apel în fața Curții de Craiova s. II-a și cerând infirmarea lui, aceasta a respins apelul, motivând că prin art. 148 din legea agrară s'a derogat formal dela dispozițiunile art. 403 și 1253 din cod. civ. și s'a dat posibilitatea înstrăinării benevole a proprietăților rurale ale minorilor și a celor supuse regimului dotal, fără a se pune vreo condițiune la calitatea cumpărătorului.

Deciziunea Curții de Craiova s. II-a, fiind atacată cu recurs pentru violarea art. 1252 și 1353 cod. civ. și art. 148 din legea agrară, Inalta Curte de Casație s. I prin decizia ce am publicat mai sus, admite recursul soților Schina și casează deciziunea acelei Curți, cu trimetere.

Inalta Curte pentru a ajunge la deciziunea de mai sus o motivează prin următoarele argumente:

Legiuitorul agrar din 1921 pentru a da o cât mai largă soluționare problemei împrumutării sătenilor, a căutat să înlesnească sporirea proprietății țărănești în afară de aplicarea principiului excepțional al exproprierii și prin vânzarea de bună voe a pământurilor rurale; că pentru aceasta, legiuitorul dispune în art. 147 din lege că Cassa Centrală este în drept să cumpere porțiunile de teren rămase neexpropriate, cu scopul de a le revinde cultivatorilor de pământ, iar prin articolul următor 148 se dispune că prin derogare dela art. 403, 1252 și 1253 c. civ., toate proprietățile rurale ale minorilor precum și cele supuse regimului dotal pot fi înstrăinate prin bună învoială, fără altă formalitate de cât încuviințarea Tribunalului.

Că scopurile esențiale a legii agrare eră creșterea și sporirea proprietății țărănești, derogarea cuprinsă în art. 148 din lege, nu s'a putut insera decât că vânzarea unor astfel de terenuri nu se poate efectua decât numai către țărani, prin intermediul Cassei Centrale, dispozițiune cuprinsă în art. 147, imediat anterior art. 148 care rămâne vizibil dependent de cel dintâi.

Prin urmare, Curtea de fond, în speța cea din Craiova, neținând seama de această condiție, sub care se poate vinde un teren dotal indicat de art. 148, a dat dispozițiilor acestui text o interpretare ce depășește spiritul legiuitorului și implicit s'a violat legea.

Din citirea textuală a acestor două articole din legea agrară, art. menționate de Inalta Curte în deciziunea comentată, de nicaeri nu reiese că deroga-

rea prevăzută în art. 148 ar fi o umare a art. 147 din aceeași lege.

Acest din urmă articol spune că Cassa Centrală a Improprietății este în drept să cumpere terenurile neexpropriate spre a le revinde cultivatorilor de pământ. Iar art. 148 se exprimă clar că prin derogare dela art. 1252 și 1253 c. civ., proprietățile rurale ale minorilor și cele supuse regimului dotal pot fi înstrăinate fără îndeplinirea altor formalități decât cu încuviințarea Trib., garantându-se banii proveniți din înstrăinare, conform codului civil.

Dacă legiuitorul voia să limiteze derogarea de mai sus, trebuia să o declare categoric în text, adăugând că această derogare s'a admis numai pentru terenurile ce pot fi vândute către săteni, sau textul art. 148 să se fi cuprins în art. 147.

Nepunându-se de către legiuitor această clauză expresă în lege, și nici textul art. 148 nefiind înglobat în art. 147, în nici un caz nu putem interpreta spiritul legiuitorului în sensul restrictiv dat de Înalta Curte.

Dar aci e locul să mai observăm că ambele articole de mai sus, sunt înserate în ultimul capitol al legii sub titlul de „dispozițiuni finale“ (dela art. 146—160 al legii) și este un principiu bine cunoscut în materie de legislație că art. prevăzute sub capitolul denumit „dispozițiuni finale“ sunt dispozițiuni disparate și izolate, iar fiecare art. din acest capitol nu are nici o legătură sau dependență cu celălalt.

Dealtfel dacă s'ar citi de curiozitate toate cele douăzeci și patru de articole cuprinse în acest ultim capitol al legii ce comentăm, nu se va putea constata că între ele ar exista vreo legătură sau ar fi într-o dependență unele cu altele.

Legiuitorul a luat destule garanții în favoarea sporirii proprietății sătești, fără a voi să creeze un monopol de cumpărare pentru săteni, acolo unde necesitatea nu eră vădită, și nici a pune proprietatea rurală dotală și a minorilor în inferioritate față de terenurile inexpropriabile a celorlalți proprietari; ei având în vedere că pe de o parte proprietatea rurală nu mai prezintă o garanție absolută suferind știrbirea necesităților de mișcările sociale din urmă, iar pe de alta, această proprietate rurală obligând cultura directă a pământului, ceea ce proprietarii dotali și minori în generalitatea cazurilor nu o pot exercita, a determinat pe legiuitor a introduce derogarea prevăzută în art. 148 dela prescripțiunile articolelor 1252 și 1253 ale codului civil, indicând în același timp modul întrebuințării fondurilor dotale.

De altfel modul cum Înalta Curte interpretează art. 148 din legea Garoflid, ar crea terenurilor minorilor și a celor dotale o situațiune inferioară celor după dreptul comun. Dacă nu s'ar permite acestor terenuri calificate, vânzarea lor către oricine, bine înțeles după îndeplinirea formalităților legale,

această prohibițiune ar avea de efect ca aceste terenuri să nu poată fi vândute decât unui singur fel de cumpărători — și aceștia dacă s'ar găsi și ar avea nevoie, — pe când moșiile de sub regimul comun să se poată bucura la vânzare de concurența atât a sătenilor cât și în special a cumpărătorilor capitaliști.

De aceea credem că deciziunea de mai sus nu va putea subsista multă vreme, și că soluțiunea ei definitivă nu va putea fi dată decât de suprema instanță în secțiuni unite.

ALEX. MAVROJANNI.

CURTEA DE APPEL TÂRGU-MUREȘ

Audiența dela 22 Mai 1924

Președinția d-lui R. POPP, Președinte

Gh. Botoc cu Statul

Decizia penală No. 760

Cerere de reabilitare. Competința tribunalului. Dreptul Înaltei Curți de Casație de a se pronunța asupra fondului. Art. 586, 587 pr. p. ung.

In caz de cerere de reabilitare tribunalul are numai rolul de a aduna probele, asupra temeiniciei cererei se pronunță însă Înalta Curte de Casație, trib. fiind incompetent.

În ședința de consiliu fără publicitate, ținută în ziua de 22 Mai 1924, luând în deliberare cauza lui Gh. Botoc contra Statului, cerere de despăgubiri pentru deținere ilegală suferită, ca umare a apelului făcut de către reclamant contra încheerii camerei de acuzare a tribunalului Sighișoara No. 295-1924, prin care s'a respins cererea, a pronunțat următoarea

Încheiere

Curtea, în baza art. 379 pr. p., pentru nulitatea de formă prevăzută de art. 384 pct. 4, anulează încheierea atacată. Îndrumă pe tribunalul Sighișoara ca să procedeze conform art. 586 pr. p., iar apoi să înainteze la Înalta Curte de Casație (587), întreg dosarul cu datele adunate.

Motive :

Gheorghe Botoc la 15 August 1923 a adresat tribunalului Sighișoara o cerere de despăgubire, în virtutea art. 576 și urm. proced. pen., fiindcă a suferit pe nedrept, o deținere prealabilă.

Tribunalul Sighișoara primind cererea, a trimis-o judecătorului de instrucție pentru a aduna datele ce servesc la constatarea despăgubiri (art. 586), iar la data de 31 Decembrie 1923, fără ca judecătorul de instrucție să se fi conformat însărcinării ce primise, a pronunțat în fond, o încheiere prin care respinge cererea pentru despăgubiri. Prin aceasta procedură tribunalul și-a depășit competența sa materială de oarece rolul tribunalului se mărginește numai la adunarea datelor necesare (art. 586), iar asupra temeiniciei dreptului de despăgubire se pronunță definitiv Înalta Curte de Casație (art. 587) căreia tribunalul este dator să-i trimită dosarul dupe terminarea cercetărilor prevăzute de art. 586.

Curtea de apel deci, în urma apelului făcut de reclamant, aa trebuit să anuleze încheierea tribunalului, în baza art. 384 pct. 4 și totdeauna constatând că tribunalul nu a adunat datele prevăzute de art. 586 pr. p., a trebuit să-l dea îndrumare ca să se conformeze acestui articol, dupe care să înainteze cauza Înaltei Curți de Casație (art. 587).

Popp m. p., pres., Wl. Mavrodineanu m. p. rap.

NOTA. — Publicăm această hotărâre, nu atât pentru chestiunea pe care o rezolvă, dar fiindcă ne dă ocazia să insistăm asupra unei dispozițiuni de procedură, care nu există în legislația română din vechiul regat:

Este vorba de reabilitarea unui condamnat, sau

a celui ce a suferit o deținere sau închisoare prealabilă, dar a fost achitat, ori procedura s'a stins.

Legitimitatea dreptului de reabilitare nu este contestată, din contră, împărtășit de unanimitatea gâdnitorilor din lumea judiciară, și cerut de opinia publică, prin presă, și prin alte mijloace, de câteori se prezintă ocazia.

Acest drept se bazează pe un elementar sentiment de justiție, și trebuie să fie strâns legat de dreptul de a pedepsi, intervenind ca un corectiv, în cazurile când s'a abuzat de prerogativa penalității. În procedura penală franceză și deci în cea română, nu-l avem fiindcă dispozițiunile care se găsesc la baza acestei legi, constituiau pe vremurile când a fost creată, la 1795, un progres, un salt, atât de mare, încât se părea că erori judiciare nu mai pot exista. Asemenea greșeli, erau apanajul vremurilor dinainte lui 1795 și cine s'ar fi putut gândi că dărâmand sistemul procedural inchiizitorial și ruginit al evului mediu și înlocuindu-l cu sistemul luminat aerisit și tânăr, al revoluției, ar mai rămâne puțința erorilor judiciare?

Dar experiența a adus dovezi că tot ce este omenesc nu-i perfect. Din fericire tributul erorilor judiciare este atât de redus, încât această idee se pierde. Totuși fiindcă în discuție, ideea acestor erori se poate pune, o lege completă trebuie să prevadă și corectivul: *reabilitarea*. În schimb însă, arestările preventive urmate de achitare, sau de stingerea procedurii, abundă într-o măsură atât de îngrijitoare, încât trebuie ca legiuitorul viitor, să se ocupe nu numai de corectiv, dar chiar de însuși dreptul de a se ordona asemenea măsuri, drept, care trebuie îngăduit, pentru a nu mai pune pe judecătorii de instrucție ca, fără voe să comită ade-vărate atentate la libertatea individuală. Nu exagerez. Reamintesc în treacăt, numai cazul asasinatului d-nei Spânescu, când au fost arestați preventiv, — fostul deputat Trofimov și o doamnă al cărui nume îmi scapă —, persoane absolut nevinovate, și fără nici un motiv serios care să impună o asemenea măsură gravă. Dacă în procedura penală dreptul de arestare preventivă ar fi fost îngăduit, așa precum de exemplu este îngăduit în procedura penală transilvăneană (art. 141), de sigur că asemenea erori, s'ar fi evitat.

Reabilitarea deci trebuie să facă parte integrantă dintr-o lege de procedură penală modernă.

Procedura penală transilvăneană, se ocupă de această chestiune în Cap. XXXI.

Conform art. 576. acel care a fost achitat printr-o sentință definitivă, sau fată de care s'a stins procedura, are dreptul să ceară despăgubiri, dacă a suferit o măsură de restrângerea libertății individuale, pentru un fapt pe care nu l-a comis el, ori nu s'a comis de loc, sau deși l-a comis, nu constituie infracțiune. Deci dacă fapta este prescrisă, ori amnestiată, nu există dreptul de despăgubiri. De asemenea acest drept cade, dacă cel ce îl pretinde a încercat să fugă, a făcut declarațiuni mincinoase în privința vinovăției sale, sau s'a silit să steargă urmele infracțiunii și să câștige pe martori sau experti. Acestea sunt principiile care reglementează dreptul de despăgubire al celor ce au suferit închisoarea preventivă.

Art. 578 reglementează și recunoaște dreptul de reabilitare, celor achitați ca urmare a revizuirii, sau celor care tot pe urma revizuirii, au primit o pedeansă mai ușoară decât cea pe care a suferit-o pe baza sentinței revizuite.

Dreptul acestora însă cade, dacă au făcut declarațiuni mincinoase în privința vinovăției lor, dacă înadins nu au invocat în procesul de fond, probele pe care și-au întemeiat cererea de revizuire, dacă nu au consumat toate căile de atac la care avea dreptul, sau au început executarea unei pedepse restrictive de libertate individuală mai înainte ca sentința să fi rămas definitivă (art. 506 și 549 pr. p.).

Iată și principiile care reglementează dreptul celor achitați (1):

În ce consta acest drept?

1. Într-o despăgubire bănească.

2. Într-o largă publicitate a hotărârii de reabilitare.

Despăgubirea o dă statul, și trebuie cerută în termen de 6 luni dela ziua pronunțării sau comunicării sentinței achitătoare în revizuire.

Dacă cel ce poate pretinde despăgubire a încetat din viață, o poate cere acei ce au avut dreptul să pretindă întreținerea dela el.

În caz dacă hotărârea de revizuire constată că persoana executată cu moartea ar fi trebuit să fie achitată, acelora care ar fi vut dreptul la întreținere, li se cuvine o despăgubire în bani, potrivit întreținerii ce au pierdut prin moartea celui executat. În acest caz, conform art. 583 alin. II, publicitatea sentinței de reabilitare, ia o extensiune mai mare ca în alte cazuri.

Cât privește procedura pentru obținerea reabilitării, ea este prevăzută în sentința ce publicăm, cu adăogare că după ce Înalta Curte de Casație, stabilește dreptul de despăgubire în principiu, Ministerul de Justiție fixează cătimea. Această ultimă dispoziție o criticăm, căci tot instanțele de judecată ar fi trebuit să fixeze și cătimea.

Statul, pentru suma acordată ca despăgubire, are drept de regres contra tuturor care prin activitatea, ori neglijența lor, au dat naștere la dreptul de despăgubire, cu condiție însă ca să se constate că fapta judecătorului, funcționarului judecătoresc, sau a parchetului, constituie un delict disciplinar sau infracțiune. Deci acest drept de regres nu constituie o atingere a dreptului judecătorului de a aprecia ori interpreta.

Rămâne obligat la despăgubire și acela care printr-o acuzare mincinoasă sau mărturisire falsă a cauzat condamnarea ori arestul preventiv, prin vre-una din infracțiunile prevăzute de cap. X sau XII codul penal. În ambele cazuri se cere însă condiția, ca paguba să depășească suma acordată ca despăgubire de către Stat în virtutea dreptului de reabilitare hotărât prin capitolul XXXI al procedurii penale.

Iată în scurt, la ce se reduce dreptul de reabilitare. Desigur că noul legiuitor al procedurii penale care va guverna România Mare, nu-l va trece cu vederea, dar mai înainte de a ajunge acolo, trebuie să reglementeze și materia revizuirii, care după procedura penală română din vechiul regat este redusă numai la condamnări pentru crime și prevăzută pentru cazuri foarte restrânse. Procedura penală transilvăneană, prevede un sistem mult mai larg și mai complet.

WLADIMIR MAVRODINEANU

Consilier la Curtea de apel Tg. Mureș

1) Vezi și E. C. Decusară, *Revizuirea în penal*, pag. 26, *Edi-tura Curierul Judiciar*, 1922.

JUDECĂTORIA OCOL. RURAL BĂILEȘTI-DOLJ

Audiența deta 22 Ianuarie 1925

Președinția d-lui N. NICHITA, Judecător

Elena C. M. Ilie cu S. A. Grozavu I. A. Grozavu

Carte de judecată civilă No. 17

Acțiune în restituire de dotă. Soț minor. Primirea dotei mobiliare de către soțul minor în asistența tatălui său. Dacă tatăl răspunde de dota primită de la fiul minor, care locuiește împreună cu dânsul. Soluție negativă. Act total autentificat de Jud. de Ocol după anul 1908, cuprinzând avere mobilă și imobilă în valoare mai mare de 3000 lei. Competința jud. de Ocol rural de a autentifica foi dotale, până la orice valoare. Prețuirea averei mobile, făcută în astfel de acte, nu transferă proprietatea acestei averi către soț, după cum prevede art. 1245 c. civ.

Dacă art. 718 al II pr. civ. este abrogat în mod tacit de art. 45 din l. j. ocoale din 1908. Soluție negativă (art. 1000, 1161, 1231, 1242, 1245 c. civ. 718 pr. civ. și 45 l. j. oc.).

Minorul capabil a se căsători, este singur ținut a răspunde de obligațiile ce decurg din convenția matrimonială ce a făcut, iar nu și părinții săi, cari sunt ținuți de lege să asiste la facerea acestor convențiuni. Părinții sunt ținuți potrivit art. 1000 c. civ., să răspundă numai de prejudiciile ce decurg din delictele sau quasi-delicturile comise de fii lor minori, iar nu și de prejudiciile ce decurg din contractele încheiate de ei în timpul minorității.

Dispozițiile are. 45 din l. j. oc. din 1908, nefiind incompatibile cu dispozițiile mai vechi ale art. 718 al. II, pr. civ., care spune că prețuirea nu face vânzare, nu se poate pretinde că aceste dispozițiuni au fost abrogate.

Sub imperiul art. 45 l. j. oc., deși jud. de ocoale, au o competență nelimitată cu privire la foile dotale, și deci prețuirea obligatorie nu-și mai are rostul totuși această prețuire nu echivalează vânzarea — art. 718, pr. civ., avându-și și azi aceeași aplicațiune pe care a avut-o înainte de 1908.

JUDECATA,

Asupra acțiunii civile de față.

Având în vedere susținerile părților și lucrările din dosar. Considerând că, din toate acestea, se constată în fapt următoarele:

Prin hotărârea de divorț a Trib. Dolj secția I Nr. 77-923 desfășcându-se căsătoria ce intervenise între reclamantă și pârâtul Dumitru Ion A. Grozavu, reclamanta prin petiția înreg. la Nr. 5474-924, introduce acțiunea pentru restituirea celor doisprezece galbeni mari austriaci, ce-i fuseseră constituiți dotă, atât contra fostului său soț Dumitru cât și contra tatălui acestuia ca garant răspunzător, conform art. 1000 cod. civil.

Având în vedere că, în prealabil după cum se vede din încheierile din 30 Octombrie 1922 și 8 Ianuarie 1924 s'a ridicat de către pârâtul Ion A. Grozavu tatăl celui alt pârât, obiecțiunea că el, deși a luat parte la confecționarea actului dotal și a consimțit la el, totuși nu răspunde de dota primită de fiul său minor.

Asupra responsabilității pârâtului Ion A. Grozavu.

Având în vedere că în principiu restituirea de dotă incumbă personal aceluia ce a primit-o (Alexandresco T. 8, pag. 424).

Având în vedere, că din actul dotal, depus la dosar se constată că fiul său Dumitru, avea 18 ani în momentul contractării căsătoriei, și deci el eră capabil a se căsători la acea epocă, potrivit art. 127 cod. civ.

Considerând că în conformitate cu art. 1231 cod. civ. minorul care este capabil a se căsători, este capabil de a face orice

convențiuni relative la contractul său de căsătorie, dacă a fost asistat la facerea lor de persoanele al căror consimțământ este necesar, pentru validitatea căsătoriei.

Având în vedere și art. 709, din pr. civ. care impune ca, la facerea convențiilor materiale, să asiste și semneze și părinții viitorilor soți.

Că astfel fiind, pârâtul Ion A. Grozavu, prin simplul fapt că a luat parte și a consimțit la actul dotal făcut fiului său, nu a făcut decât să îndeplinească o obligațiune impusă lui de lege, și din nimic nu rezultă, că el ar fi ținut să garanteze dota constituită fiului său minor.

Că din contră, în baza vechiului principiu de drept, „habilis ad nuptias habilis ad pacta nuptialia” consacrat în art. 1231 cod. civil, și din dispozițiile art. 1161 cod. civ. reese cu suficiență că minorul capabil a se căsători este singur ținut să răspundă personal de obligațiunile ce decurg din convenția matrimonială ce a făcut, iar nu și părinții lui, cari sunt obligați de lege să asiste la facerea acestor convenții.

În ceea ce privește responsabilitatea trasă de reclamantă din dispozițiunile art. 1000 al. II cod. civ.

Având în vedere că acest text de lege prevede că: tatăl și mama, după moartea bărbatului, sunt responsabili de prejudiciul cauzat de copiii lor minori ce locuiesc cu dânsii.

Având în vedere că acest articol este cuprins în capitolul V care vorbește despre: delictes și quasi delictes; că astfel fiind, de aci se deduce că părinții nu răspund de faptele prejudiciabile ale copiilor, decât dacă îi se poate imputa o greșală (culpa în vigilendo) pentru lipsa de supraveghere a copiilor minori, ce locuiesc cu ei împreună.

Că întrucât în speță, obligația de restituire a dotei primite naște din contractul dotal și din lege (art. 1271 cod. civ.), iar nu dintr'un delict sau quasi delict civil, aplicațiunea art. 1000 cod. civ. pus sub capitolul delictelor și quasi delictelor, nu-și poate avea nici o aplicațiune în speță.

Pe de altă parte, având în vedere că, în conformitate cu art. 421 cod. civ. minorul ce se căsătorește este considerat de drept ca emancipat de sub puterea părintească, că astfel devenind capul unei noi familii, scapă de sub paza și privilegierea părinților săi, așa încât aceștia nu mai pot fi ținuți a repara prejudiciile cauzate de copiii lor minori, în timpul emancipării lor forțate, prin căsătorie (Alexandresco Vol. V., pag. 520).

Deci acțiunea reclamantei, pornită în contra pârâtului Ion A. Grozavu în calitate de părinte a fostului său soț, cată a fi privită ca nefondată în drept și respinsă ca atare.

În ceea ce privește pe pârâtul Dumitru Ion A. Grozavu:

Având în vedere, că prin divorț, căsătoria între reclamantă și acest pârât s'a desființat încă dela 16 Iulie 1923.

Având în vedere, că dela acea dată și până azi, a trecut mai mult de un an, că astfel fiind potrivit art. 1271—1273 cod. civ., obligațiunea de restituire a celor doisprezece galbeni mari austriaci primiți ca dotă de pârât a luat naștere.

Asupra obiecțiunii pârâtului Dumitru I. A. Grozavu, că acei galbeni ar fi fost luați de reclamantă atunci când a plecat dela dânsul:

Având în vedere, că din actul dotal depus la dosar, se vede că pârâtul a primit acei galbeni mari ca dotă.

Că, întrucât dânsul, potrivit art. 1242 cod. civ. avea administrația legală a averii dotale, este presupus că a avut în păstrarea sa și acei galbeni mari, și întrucât nu dovedește nici cu acte, nici cu martori că acei galbeni i-au fost sustrași de reclamantă, dânsul este ținut a restitui în natură acei galbeni, reclamantei, sau a plăti contravaloarea lor.

Asupra obiecțiunii pârâtului, că, întrucât acei galbeni mari, au fost prețuiți prin actul dotal la suma de lei 1200, și întru cât prețuirea face potrivit art. 1245 vânzare, dânsul nu poate fi ținut la valoarea de azi a galbenilor, și cel mult la plata prețuirei din act.

Având în vedere că, în speță, actul dotal este autentificat de judecătoria rurală Băilești-Dolj și conține atât mobile, cât și imobile prețuite la suma de lei zece mii două sute.

Având în vedere că, în conformitate cu art. 710 din vechea procedură civilă din 1865, actele dotale se autentificau numai la tribunalul dela domiciliul soțului, iar în conformitate cu art. 1245 din cod. civ., pus în aplicare în aceeași zi, cu codul de pr. civ. din 1865, dacă dota mobilă este prețuită prin contractul de căsătorie o trece în proprietatea bărbatului, care rămâne dator numai prețului ei.

Având în vedere că, legiuitorul din 1896, în solicitudinea lui pentru săteni și pentru a creă o ușurință pentru dotele de mică importanță, a prevăzut, prin art. 66 din legea judecătorilor din acel an, că și aceste instanțe pot autentifica foi dotale pentru bunuri mobile sau imobile, până la valoarea de 3000 lei, iar pentru că prețuirea dotei este obligatorie pentru părți, a prevăzut, contrariu de cele ce spusese în art. 1245 c. civ. că această prețuire obligatorie nu operează vânzarea mobilor către soț.

Având în vedere că astăzi este generalmente admis în doctrină, că intențiunea legiuitorului din 1896, nu a fost de a modifica dispozițiunile de drept comun din art. 1245 cod. civ., ci voind să dea în competența judelei de ocol, autentificarea actelor dotale numai până la 3000 lei, prin prețuirea obligatorie a averii dotale prevăzută în art. 66 din lege, a urmărit numai a stabili competența judelei de ocol în această materie (Alexandresco Tom. IV, ediția veche pag. 204 și Tom. 8 partea I pag. 275; Corneliu Botez „Noul Cod de ședință tom. 2, pag. 529).

Având în vedere că, dispozițiunile de favoare din art. 66 din legea judecătorilor de ocoale din 1896 găsindu-se bune au fost introduse cu o foarte neînsemnată modificare și de legiuitorul din 1900 prin art. 718 din pr. civilă, că astfel fiind și sub imperiul noului cod de procedură, judecătorii de ocol, de orice fel, își mențineau competența de a autentifica acte dotale, de bunuri mobile sau imobile, iar prețuirea obligatorie „a mobilor nu echivală cu vânzarea către soț (Pastion „Adnotațiuni Juridice“ pag. 171; Alexandresco, Tom. 8 partea I, pagina 275; Cezărescu „Curierul Judiciar“ Nr. 39-909).

Cu ocazia legii judecătorilor de ocoale din 1908, suprimându-se pe de o parte art. 66 din legea judecătorilor din 1896, și în privința actelor de notariat prevăzând pentru judecătorii de ocoale rurale, prin art. 45 din lege, o competență generală, iar pentru judecătorii urbane limitându-le competența la actele prevăzute, în legea autentificării actelor, două delicate chestiuni de drept s'a pus în doctrină: a) dacă judecătorii de ocol de orice fel mai pot autentifica foi dotale potrivit art. 718 pr. civ., b) în caz afirmativ până la ce valoare?

Asupra primei chestiuni:

Având în vedere că prin art. 66 din legea judecătorilor de pace din 1896 se dăduse și în competența judecătorilor de ocol, autentificarea foilor dotale mobile și imobile până la 3000 lei, evaluarea fiind obligatorie în act, numai cu scopul de a stabili competența judecătorului de ocol.

Având în vedere că această dispozițiune, găsindu-se foarte utilă pentru poporul de jos și săteni, de legiuitorul din 1900, a fost reproducă cu o mică modificare și prin art. 718 pr. civ.

Că astfel fiind, până la noua lege a judecătorilor de ocoale din 1908, două texte deosebite, în două legi diferite, reglementau la fel, aceiași dispozițiune privitoare la dotele de mică importanță.

Prin suprimarea art. 66 din legea judecătorilor de pace din 1906, legiuitorul din 1908, nu a făcut decât să înlăture un text superfluu, care nu mai avea niciun rost față cu textul art. 718 pr. civ., mai nou și mai complex.

Că astfel fiind, această suprimare, nu a restrâns întru nimic competența judelei de ocol rural sau urban, în ce privește autentificarea actelor dotale chiar pentru imobile până la valoarea

de 3000 lei, deoarece, textul art. 718 pr. civ., care formează dreptul comun în această materie, nu a fost prin niciun text, din noua lege a judecătorilor de ocol, expres abrogat, iar de o abrogare tacită nu poate fi vorba, cunoscut fiind că intențiunea legiuitorului din 1908 a fost de a lărgi competența judecătorului de ocol, iar nu să o restrângă (Alexandresco Tom. 8 p. I pag. 96 Nr. 2 și pag. 274; Cezărescu „Curierul Judiciar“ Nr. 39-909; P. Ionescu Pastion, Adnotațiuni juridice pag. 171, și Corneliu Botez, Noul codice de ședință vol. II ediția 1922 pag. 527 Nr. 985, care revine asupra părerii sale, exprimate în noul cod de ședință ediția 1908 pag. 529).

b) Asupra celei de a doua chestiuni de drept care se pune.

Dacă Judecătoriile de ocoale rurale, pot autentifica în baza art. 45 din legea judecătorilor de ocoale din 1908, acte dotale până la orice valoare sau numai până la 3000 lei cum prevede art. 718 pr. civ.?

Având în vedere dispozițiunile art. 45 din legea jud. de ocoale din 1908.

Având în vedere că, în acele dispozițiuni se spune, că: judecătoriile de ocoale rurale pot autentifica orice acte, în care ar intra vreun locuitor din ocol sau cari ar fi privitoare la bunuri situate în ocol, afară de contractele de învoeli agricole.

Având în vedere generalitatea termenilor art. 45 din legea judecătorilor de ocoale.

Având în vedere principiul de interpretare, consacrat, prin adagiul roman „ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus“.

Având în vedere, că dela această generalitate legea nu face excepție decât pentru contractele de învoeli agricole.

Considerând că, din debaterile parlamentare și lămuririle date în parlament de însuși autorul legii judecătorilor de ocoale din 1908, se vede că intențiunea legiuitorului a fost să lărgescă competența Judecătorilor de Ocol în ceea ce privește actele de notariat până la orice valoare, ori care ar fi natura lor și solemnitățile de formă ce s'ar cere, pentru autentificarea lor (Botez „Noul Codice“ ediția 1922 p. III pagina 52, n. 986. Vezi și Botez „Noul Codice“ ediția 1908 pag. 536 n. I; 537 nota I și 529 nota I).

Având în vedere și dispozițiunile art. 111 al. III din regulamentul legii Judecătorilor de Ocoale, din care se vede clar că aceasta a fost intențiunea legiuitorului din 1908.

Că astfel fiind, din toate acestea, rezultă în mod cert, că legiuitorul din 1908, prin dispozițiunile generale ale art. 45 din legea Judecătorilor de Ocoale, a modificat în mod implicit și dispozițiunile art. 718 al. I pr. civ., dând în competența judecătorilor de ocoale rurale — numai rurale — de a autentifica foi dotale până la orice sumă, nu numai până la 3000 lei cum prevedea sus menționatul art. din procedura civilă.

Tranșate, primele două chestiuni de drept puse mai sus, o altă chestiune de drept, se pune: dacă art. 45 din legea Judecătorilor de Ocoale din 1908, dând în competența Judecătorilor de Ocoale rurale de a autentifica, foi dotale până la orice valoare, și modificând astfel implicit art. 718 pr. civilă, în ceea ce privește competența judecătorilor de a autentifica foi dotale; nu a desființat implicit și dispozițiunile acestui din urmă art., care prevedea prețuirea obligatorie, și suprimarea efectului acestei prețuiri, — prevăzute de art. 1245 cod. civ.?

Asupra acestei noi chestiuni de drept:

Având în vedere dispozițiunile art. 1245 cod. civ. care prevede că dacă dota mobilă este prețuită prin actul dotal, această prețuire transferă proprietatea dotei mobiliare asupra bărbatului.

Având în vedere și dispozițiunile art. 710 și urm. pr. civilă din 1865 care prevedeau că actele dotale se pot autentifica numai de tribunalul dela domiciliul soțului.

Având în vedere că dela rigoarea susmenționatele texte în solicitudinea lui pentru săteni, atât legiuitorul din 1896 — prin art. 66 din legea Judecătorilor de pace — cât și legiuitorul

torul din 1900—prin art. 718 pr. civ. a deviat dând în competență și a judecătorilor de ocoale, autentificarea foilor dotale până la 3000 lei, și dispunând ca prețuirea averii mobile, să nu mai echivaleze cu o vânzare către soț.

Având în vedere că în aceeași solicitudine pentru săteni, legiuitorul din 1908, prin art. 45 din legea jud. de ocoale, a întins competența judecătorilor de ocol, până la orice sumă, iar nu numai până la suma de lei 3000, după cum fusese prevăzut până aci, prin art. 718 al. II pr. civ.

Având în vedere că niciun text din legea judecătorilor de ocoale din 1908, nu abrogă în mod expres art. 718 pr. civ.

Având în vedere că art. 718 pr. civ. reglementând în mod special autentificarea foilor dotale înaintea judecătorilor de ocoale și intrucât în legea judecătorilor de ocoale din 1908, nu se găsește niciun text care să reglementeze aceste autentificări, textul art. 718 pr. civ. nu poate constitui decât dreptul comun în această materie. (Vezi Cezărescu „Curierul Judiciar“ 39-909.

Având în vedere că dacă art. 45 din legea judecătorilor de ocoale este contrariu al. I din art. 718 pr. civilă, în ceea ce privește întinderea competenței de a autentifica foi dotale, niciun alt art. din acea lege nu este contrariu celorlalte dispozițiuni cuprinse în celelalte aliniate ale acestui articol.

Că astfel fiind, nicio abrogare tacită nu poate a fi presupusă în speță.

Pe de altă parte,

Având în vedere că dispozițiunile mai noi ale art. 45 din legea judecătorilor de ocoale din 1908, nefiind incompatibile cu dispozițiunile art. 718 pr. civilă, care dispun că prețuirea mobilelor nu face vânzarea, nu se poate pretinde că aceste dispozițiuni au fost abrogate, cunoscut fiind principiul de drept „Posteriora leges ad priores pertinent nisi contrariae sint“, și aceasta cu atât mai mult cu cât, din nimic nu rezultă că intențiunea legiuitorului dela 1908, a fost de a abroga dispozițiunile de favoare ale art. 718 pr. civilă.

Că astfel fiind, art. 718 pr. civ., nefiind abrogat nici în mod expres, nici în mod tacit, în ceea ce privește prețuirea și efectele ei, urmează să decidem ca sub imperiul art. 45 din leg. jud. de ocoale, deși judecătorii de ocoale rurale sunt competente să autentifice foi dotale până la orice valoare și deci prețuirea nu mai este obligatorie pentru determinarea competenței, totuși această prețuire, nu echivalează vânzarea deței mobile către soț, după cum dispunea art. 1245 cod. civ., art. 718 pr. civ., în această privință, avându-și și azi aplicațiunea pe care a avut-o înainte de 1908.

In speță.

Având în vedere că din actul de dotă depus la dosar se vede că s'a constituit reclamantei o dotă de 10.500 lei între care se găsesc trecuți și 12 galbeni mari austriaci, evaluați în act cu suma de lei una mie două sute pe care pârâtul în calitate de soț dotal, declară că i-a primit.

Având în vedere că acest act a fost autentificat de Jud. rurală Băilești sub Nr. 575 din 922;

Având în vedere că pârâtul cu nimic nu dovedește că ar fi restituit reclamantei acei galbeni mari.

Având în vedere că prin desfacerea căsătoriei între reclamantă și pârât s'a născut obligațiunea acestuia de a restitui cei doisprezece galbeni mari ce i-a primit ca dotă.

Având în vedere considerațiunile de drept mai sus expuse după care prețuirea averii mobiliare prevăzută în actele dotale autentificate de judecătorii de ocol rurale nu transmite proprietatea acelei averi mobile către soțul dotal.

Că astfel fiind, pârâtul ca soț dotal este ținut a înapoia în natură cei doisprezece galbeni mari austriaci primiți ca dotă sau a plăti cu valoarea lor, fie din momentul când a luat naștere obligația sa de a restitui acei galbeni mari, 16 Iulie 1923, fie din momentul întinderii acțiunii de față, 14 Aprilie 1924.

Asupra valorii acestor galbeni mari:

Având în vedere că întotdeauna, acești galbeni mari de aur, nu au servit în țară la noi, decât ca podoabă pentru populația dela sate, dar nu ca monede de schimb.

Având în vedere că în timpurile normale acești galbeni mari austriaci de aur aveau o valoare convențională de 47 lei 50 bani.

Având în vedere că în aceleași timpuri normale, un napoleon de aur valora 20 lei de hârtie.

Având în vedere că atât la data de 16 Iulie 1923, când s'a desfiăcut căsătoria între părți, cât și la 14 Aprilie 1924, data când s'a introdus acțiunea de față, din buletinele Oficiale ale bursei, se vede că prețul napoleonului de aur, precum și a altor monede de aur, a crescut cu minimum de 30 ori valoarea dinainte de război.

Că măbind în aceeași proporție și valoarea dinainte de război a galbenilor mari austriaci de aur, găsim că valoarea acestor galbeni mari a fost atât la introducerea acțiunii de față, cât și la data desfiăcării căsătoriei între părți, de cel puțin 1420 lei fiecare bucată.

Că intrucât reclamanta prin acțiunea sa cere numai câte una mie lei de bucată, acțiunea fiind privită ca fondată în drept, cată a fi admisă în totul, în ceea ce privește pe pârâtul Dumitru I. A. Grozavu, cu una mie lei spese și a se respinge ca nefondată față de celalt pârât.

Văzând și art. 1169, 1170 cod. civ. și 146 pr. civ.

Admite acțiunea, etc.

Jude-Președinte, N. NICHITA.

Grefier, Mitrănescu.

NOTA. — Un distins judecător de ocol, printr'o scrisoare ce ne-a adresat, își exprimă regretul că revistele noastre de drept și-au închis coloanele lor pentru jurisprudențele date de judecătorii de ocoale. „Să fie oare, zice d-sa, aceste jurisprudențe mai proaste ca în trecut? Se înjosesc aceste reviste să mai publice jurisprudențe dela instanțe așa de mici?”

Iar autorul scrisorii, în amărăciunea sa, merge și mai departe, rugându-mă să scot o revistă a judecătorilor de ocoale, arătându-mi și mijloacele cum ar putea fi cu succes realizată.

E mult adevăr în cele susținute, dar neajunsul provine din alte cauze.

În prim rând, revistele noastre juridice, în urma transformărilor pe cari legislația noastră le-a suferit după război și a adaosului atâtor legiuri aparținând ținuturilor eliberate, au luat o dezvoltare intensă prin vastitatea și varietatea materiilor de drept care fac obiectul litigiilor unei lumi de împrișinați îndoită ca număr. Spațiul lor devine tot mai redus spre a putea face loc atâtor hotărâri remarcabile prin spețele soluționate emanate de la instanțele judecătorești ale României întregite, și din acest punct de vedere o bună conducere a revistelor impune o selecțiune a lor tot mai scrupuloasă, cu înlăturarea a tot ce e banal, a tot ce se repetă, a inutilului.

Dacă judecătorii noștri, pe de altă parte, n'ar fi stăpâniți de râvna sau de păcatul de a da hotărâri prea lungi, ei de grija de a condensă cât mai mult argumentarea lor, spațiul revistelor noastre s'ar ușura și ar deveni încapător pentru cât mai multe hotărâri.

Un stil concis și limpede, eliminarea din hotărâri a lucrurilor secundare, o expunere mai sumară a faptelor și probelor, nu poate decât ridica valoarea unei hotărâri care, cele mai desori, se reazemă pe un singur principiu fundamental de drept.

Cu alte cuvinte, consiliiez pe harnicii și destoinicii redactori a atâtor hotărâri interesante să fie

cât mai rezumativi, pentrucă o problemă juridică examinată de o instanță judecătorească nu are nevoie de atâtea dezvoltări și nu pierde nimic din însemnătatea ei, dacă e expusă și soluționată prin argumente strânse și substanțiale, atât cât e necesar pentru orientarea instanțelor superioare și atât cât legea cere pentru motivarea ei.

Orice alte dezvoltări, comparațiuni și observațiuni critice pot forma obiectul unei note, care de regulă însoțește spețele mai importante.

Mulți judecători pătrunși de adevărul ce afirmă, însoțesc ei singuri de note hotărârile publicate în *Jurisprudența Generală* și bine fac.

Mi-aduc aminte, ce emoțiune am simțit când, ca judecător de ocol, acum 30 ani, am publicat prima mea carte de judecată în o importantă revistă de drept, care a deschis cu acea ocaziune, cu o deosebită mulțumire, chiar o rubrică specială pentru cărțile de judecată și suntem convinși, având motive de a nu ne îndoi, că și astăzi, revistele noastre de drept sunt dispuse a face același lucru, în marginele posibilului (1).

Astăzi când judecătoriile de ocoale sunt conduse de magistrați eminenți, cu examene de capacitate, din cari mulți au rangul de președinte și consilier

1) *Curierul Judiciar*, de altfel, a deschis larg coloanele sale tutulor judecătorilor cari au bine voit a se osteni să redacteze cu îngrijire hotărârile ce pronunță și să le trimită redacției, contribuind astfel ca valorile uitate prin creșterea munților să se pună în evidență și să fie aduse și înaintate la orășe. (N. R.).

de Curte, când competența acestor instanțe a crescut considerabil și ca atare au dobândit o importanță și mai mare, problemele puse înaintea lor prezintă un interes și mai viu și socotim chiar ca o datorie din partea lor să trimită revistelor tot ce e de natură a contribui la progresul științei juridice.

Dar acest „tot“ e chestiune de alegere.

Revistele noastre juridice sunt ținute, la rândul lor să publice orice cărți de judecată cari se referă la probleme noi juridice și la controverse importante cari marchează evoluțiunea dreptului nostru jurisprudențial.

Iar pentru atingerea acestui scop nu e nevoie de o nouă revistă. Magistrații sunt și așa destul de mediocru salariați spre a face jertfa încă a unei contribuții bănești cu o asemenea revistă specială.

Intrucât ne privește personal, ori de câteori ni se va semnală o carte de judecată privitoare la o speță care merită a fi relevată, ne vom face o adevărată plăcere, adnotând-o și constatându-i părțile bune, ca și cele criticabile.

Ori de câteori am avut prilejul, am făcut-o. Cartea de judecată reproducă mai sus face parte din numărul acelor hotărâri, îngrijit redactate și importante prin chestiunile rezolvate pe cari le aprobăm în totul și la cari n'avem nimic de adăugat, pentru că autorul ei a spus tot ce se putea spune, cu o solidă și bogată argumentare, în sprijinul soluțiilor date.

CORNELIU BOTEZ,

Consilier la Înalta Curte de Casație

A P E L

pentru ridicarea unui monument marelui profesor și jurisconsult DIMITRIE ALEXANDRESCO

Un neam trăește și este cinstit prin fii săi de seamă.

Unul din aceștia a fost regretatul profesor Dimitrie Alexandresco dela Universitatea din Iași.

Podoabă a culturii juridice, autor neîntrecut de fecund, pasionat cercetător al problemelor de drept, spirit enciclopedic, suflet generos, el a fost o mândrie a țării noastre, o figură reprezentativă a științei românești.

Dimitrie Alexandresco nu poate să nu rămână pildă pentru contemporani ca și pentru generațiile viitoare.

Marmora sau bronzul trebuie să păstreze figura sa, ca un meritat omagiu adus operii sale menită să străbată timpurile.

Facem dar un călduros apel, către juriști și către toți românii — fiindcă Dimitrie Alexandresco a onorat neamul întreg — să aducă obolul lor pentru înălțuirea acestui monument.

COMITETUL DE ÎNȚIATIVĂ

COMITETUL

Președinte : Ministrul Justiției G. G. MĂRZESCU

Vici-Președinți { C. G. DISSESCU, Directorul ziarului „Dreptul“, fost ministru,
VL. ATHANASOVICI, avocat-deputat, Prim redactor al ziarului „Dreptul“.
DEM. I. DOBRESCU, Președintele Uniunii Avocaților, Director al ziarului „Curierul Judiciar“.

Membrii :

ISTRATE MICESCU
Decanul Baroului de Ilfov

GR. C. CONDURATU
Avocat, Directorul Jurisprudenței Generale

VINTILA DONGOROZ
Avocat, Prim-Redactorul Jurisprudenței Generale

I. GR. PERIETEANU
Avocat, Directorul Bibliotecii Marilor Procese

V. V. STANCIU
Avocat, Secretarul de redacție al Bibliotecii Marilor Procese

C. HAMANGIU
Consilier Casație, Directorul Pandectelor Române

STELIAN POPESCU
fost ministru, Directorul Ziarului „Universul“

V. ERBICEANU
Consilier Casație, Directorul „Cuvântului Dreptății“

G. T. IONESCU
Consilier Curtea de Apel București, Directorul Jurisprudenței Române și Buletinul Curților de Apel

PETRE POPESCU
Grefier Casație, Prim-Redactorul Jurisprudenței Române

D. M. CONSTANTINESCU
Avocat, Directorul Justiției Olteniei

CHIRIȚA VASILESCU
Avocat, Directorul rev. Palatul de Justiție

VASILE M. DIMITRIU
Consilier Curtea apel Cluj, Directorul revistei „Sentința“

C. CEACARAN
Jude-președinte T.-Măgurele, Directorul Monitorului Judiciar

FLORIN SION

Profesor la Facultatea de drept Iași, Directorul rev. „Justiția“

G. G. MIRONESCU

fost Ministru, Decanul Facultății de Drept București

Dr. BOGDAN

fost rector la Universitatea din Iași

CORNELIU BOTEZ

Consilier la Curtea de Casație

G. D. MAXIM

Președinte la Curtea de apel București

GR. PHERECHIDE

Președinte la Curtea de apel București

GR. L. TRANCU-IAȘI

fost ministru

EUGEN PETIT

Consilier la Curtea de apel Iași

N. JAK. CONSTANTINESCU

Consilier la Curtea de apel Galați

REMUS C. BENIȘACHE

Consilier Curtea de apel Constanța

G. L. DIMITRIU

Procuror General Constanța

CONST. D. CLIMESCU

Procuror General Chișinău

ȘTEFAN STANCESCU

Prim-Președinte Curtea de apel Oradea-Mare

ALEXANDRU MARTHA

Prim Președinte Curtea de apel Timișoara

VASILE BOLDUR

Președinte Curtea apel Cernăuți

LAZAR BADESCU

Consilier Curtea apel Cluj

VL. MAVRODINEANU

Consilier Curtea apel Tg.-Mures

Dr. ȘTEFAN LADAY

Jurisconsult Cluj

EUGEN HEROVANU

Decanul Baroului Iași, Profesor la Facultatea de drept Iași

Secretar general și casier, ION S. CODREANU, Avocat

Directorul General al Soc. Anon. „Curierul Judiciar“.

DEM. D. STOENESCU

Decanul Baroului Dolj

AL. CERBAN

Profesor la Facultatea de Drept București

M. A. DUMITRESCU

Profesor, Directorul revistei „Societ. și Dreptului Comercial“

I. IONESCU-DOLJ

Consilier Casație, Secretar General la Ministerul Justiției

D. P. ISPASIU

Director general la Justiție

D. A. TACU

Director general la Justiție

AUREL GAROESCU

Director general la Justiție

C. CERNAT

Director general al închisorilor

I. G. COHEN

Avocat, Membru în Comitetul de direcție la „Curierul Judiciar“

TRAJAN ALEXANDRESCU

Directorul Contenciosului Băncii Generale a Țării Românești

Membru în Comitetul de redacție la „Curierul Judiciar“

C. A. STOEANOVICI

Avocat, Profesor suplitor la Facultatea de Drept București

Membru în comitetul de redacție la „Curierul Judiciar“

AL. VELESCU

Avocat, Membru în comitetul de redacție la „Curierul Judiciar“

E. C. DECUSARA

Directorul Statisticii în Ministerul Justiției

Secretar de redacție la „Curierul Judiciar“

AL. MAVROJANI

Avocat, Colaborator la „Curierul Judiciar“

COSTICA VORTMAN

Avocat, Colaborator la „Curierul Judiciar“

CAPITAN STERIAN

Avocat, Colaborator la „Curierul Judiciar“

AL. LASCAROV-MOLDOVEANU

Avocat, Colaborator la „Curierul Judiciar“

GABRIEL DANIELOPOL

Director general al Statisticii în Ministerul Finanțelor

Domnul Const. Stoeanovici suplinitorul catedrei d-lui Prof. Toma Stelian a pus sub presă cursul finit la anul I de doctorat: *Falimentul în dreptul comercial comparat*, care va apare în volum la sfârșitul lunii Maiu, în editura „Curierului Judiciar“.

D-nii studenți și-l pot procura de pe acum în fascicule de 32 pagini la „Curierul Judiciar“, Str. Artei Nr. 5; prețul unei fascicule fiind 30 lei.

S'a pus sub presă în editura „Curierului Judiciar“ volumul DESPRE HIPOTECI, lucrare de mare valoare, datorită d-lui N. Jak Constantinescu, consilier la Curtea de apel Galați, autorul operilor: *Despre contractul de locațiune*, *Despre Succesiuni*, *Despre Testamente*, *Servitutea* zisă Tour d'Échelle.

Lucrarea va fi complet gata la 15 Iunie a. c.

A apărut NOUL CODICE DE ȘEDINȚA III, REPERTORIUL GENERAL ȘI ALFABETIC de legislație, doctrină și jurisprudență. Legile speciale, Noua Constituție, Legea jud. de ocoale 1922-1925, adnotat și comentat de Corneliu Botez, Consilier la Înalta Curte de Casație. Un vol. 768 pag. pe hârtie velină, prețul 250 lei. Se pot servi la cerere.

A apărut: În editura Curierul Judiciar S. A., Vol. I din TRATATUL DE DREPT PENAL ȘI PROCEDURA PENALĂ de I. Tanoviceanu, pus la curent cu doctrina de d-l avocat Dr. Vintilă Dongoroz, cu referințe pentru Bucovina de d-l Dr. Corneliu Chiselită, consilier la Înalta Curte de Casație, iar pentru Ardeal de d-l Dr. Ștefan Laday jurisconsult în Cluj și jurisprudența până la zi de d-l Dr. E. C. Decusară, cu concursul d-lui Dr. avocat Gr. C. Conduratu și cu o Prefață de d-l N. C. Schina.

Volumul cuprinde 1060 pagini, tipărit pe hârtie velină, în cele mai bune condițiuni. PREȚUL 500 LEI.

S'a pus sub presă VOLUMUL II.

Comandele se primesc la Curierul Judiciar, București, str. Artei 5, lângă Palatul Justiției. Depozit general la „Agence de librairie et de publication“ str. Lipscani, de unde librăriile se pot furniza.

SOCIET. ANON. „CARTEA ROMÂNEASCA“

Se aduce la cunoștința publică că societatea noastră fiind reprezentanta exclusivă pentru România a tuturilor publicațiilor Societății Națiunilor, doritorii se pot adresa la Librăria „Cartea Românească“ din București, Bulev. Academiei 3, pentru orice publicațiune din cele de mai sus.

Se fac de asemenea și abonamente la publicațiile periodice.

Cataloge la cerere.